

НЯКОИ АСПЕКТИ ОТ ПРЕВАНТИВНАТА ДЕЙНОСТ НА ОРГАНИТЕ ЗА ИЗДАВАНЕ И КОНТРОЛ НА ДОКУМЕНТИТЕ ЗА САМОЛИЧНОСТ И МИГРАЦИЯТА НА НАСЕЛЕНИЕТО ПО ПРОТИВОДЕЙСТВИЕТО НА ТЕРОРИЗМА

Снежана Топалова, курсант от Академия на Министерство на вътрешните работи

Главно направление в дейността на полицейските органи е профилактиката на престъпността и нарушенията на обществения ред.¹

Като орган в системата на Министерството на вътрешните работи, функционално определен да издава документи за самоличност и да осъществява административен контрол на всички лица, намиращи се под юрисдикцията на Република България, служителите от тези структури на министерството извършват широка профилактична дейност самостоятелно и във взаимодействие с останалите служби с полицейски правомощия, с други служби от МВР, а също така и при използване на възможностите на държавни органи, неправителствени организации и граждани.

Тези служители са длъжни да следят и изучават нормативните актове по противодействието на тероризма и постоянно да съобразяват своята дейност с изискванията на техните разпоредби.

Всеизвестно е, че терористичните актове обикновено се предшества от период на предварителна подготовка, включваща отработването на всички детайли, изразяваща се в:

- избор на обекта на терористична дейност;
- подробно изучаване на особеностите на обекта;
- отработване на вариант за извършване на терористичния акт;
- избор на основен вариант;
- определяне на подварианти в случай на промяна в предварително очакваната обстановка;
- определяне на начините и средствата за извършване на терористичния акт;
- избор на маршрути за придвижване до обекта;
- избор на маршрути за отстъпление.

Всичко това обикновено налага нееднократно посещаване на изборения за терористичен акт обект. Това става често под формата на старателно подготвена легенда, чиято основа цел е да се избегне попадане в полезрението на полицейските органи и спазване на всички общозадължителни правила за поведение.

---

¹ Вж. Закона за Министерството на вътрешните работи.

Поради своето географско положение и в резултат на политиката на Република България за сътрудничество както на регионално, така и на европейско и световно равнище, всяка година страната ни е посещавана от милиони чужденци.² Болшинството от тези чужденци идват в България с туристическа цел – обстоятелство, което може да се използва от неприятелски настроените елементи.

Ефективният полицейски контрол при влизането, пребиваването и напускането на страната ни от чужденци е едно от средствата, спомагащи за премахването или поне ограничаването на действията, свързани с извършването на терористичен акт. Това налага познаването, а също и прилагането в пълен обем на нормите, свързани с издаването на документи за самоличност и осъществяването на административен контрол на българските граждани и чужденците, намиращи се под юрисдикцията на Р България.³

Във връзка са това основна роля се пада на служителите от Дирекция БДС и тези на Дирекция „Миграция“. Имайки предвид целта и предмета на настоящата работа, тук ще се спрем само на дейността на тези звена. Познаването на нормативните актове и свеждането им до знанието на личния състав на полицията, както и оказването на методическа помощ, са действия от пряко значение за реализиране на преките им служебни задължения. Това ще спомогне за повишаване на ефективността при прилагането на действащите нормативни актове и за премахване на възможностите за извършване на терористична дейност. Освен това този подход е и форма на взаимодействие, което е от съществено значение за противодействието на терористичните прояви.

Казаното дотук поставя изискването не само за познаване на твърде често променящата се нормативна база, но и съобразяването ѝ в ежедневната дейност. Именно адаптирането на нормативната база в ежедневните задачи по противодействието на престъпността и опазването на обществения ред като цяло и в частност – конкретните

---

² Вж. Отчет за работата на Главна дирекция „Гранична полиция“; Тимчев, Л. Полицейски контрол на чужденците в Р България. С., 2000.

³ По въпроса за контрола на чужденците вж. по-подр. Тимчев, Л. Миграционен контрол. С., 2014; Издаване на документи за самоличност и контрол на миграцията в Република България. С., 2016; Фичерова, Ел. Граничен контрол на чужденците в Република България. Дисертация. 2015; Контрол на миграционните потоци. Тематични курсове ENFOPOL. С., 2003; Migration and remittances. Factbook 2011. The International bank for reconstruction and development. p. 11, Waldinger, R. Crossing borders: International migration in the new century. CA. 2012, International Organization for Migration. World Migration Report 2010. IOM, Geneva, 2010; Smith, A. Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations. London. 1776; на разположение <http://www.gutenberg.org/ebooks/3300> Castles, St. Confronting the Realities of Forced Migration. // Migration Policy Institute. Washington, D.C.: 2004.

задачи, е критерий за професионализъм.

Профилактиката на тероризма е немислима без разработването на конкретни целенасочени планове за провеждането на превантивни мероприятия. Инициативата в това отношение следва да е на полицейските органи и по-конкретно на тези за издаване на документи за самоличност и контрол на миграцията. В този план трябва да намери място и тематиката, свързана с действията на полицейските органи по противодействието на тероризма. Във връзка с това обучението на състава следва да е целенасочено.

Едно от най-важните и необходими условия за ефективност в действията на полицейските органи е доброто познаване на реквизитите на документите за самоличност. Това се обуславя от факта, че лицата, занимаващи се с терористична дейност, се стремят да действат в условията на строга конспиративност, което включва и използването на неистински документи за самоличност. За противодействието на това явление трябва да се познават защитните елементи на българските документи за самоличност и възможностите за тяхното фалшифициране. За постигането на тази цел е необходимо издаването на помагала и разпространяването им сред всички служители, които имат отношение по въпроса.

Друг аспект в дейността на служителите от ДБДС и ДМ е получаването на своєвременна и актуална информация. Числеността на служителите от тези звена не позволява обхващането на всички туристически места за подслон и други, където е възможно отсядането на лица, в т.ч. и на такива, занимаващи се с терористична дейност. Това не е по силите на служителите от другите полицейски служби. Противодействието на престъпността и опазването на обществения ред е немислимо без получаването на актуална информация. С оглед повишаване на ефективността на работата в тази насока е необходимо възстановяване на апарата на обществените формирования. Тяхното обучение и ръководене до голяма степен ще спомогне за контролиране на миграционните процеси в страната, откъдето и по-ефективното противодействие на тероризма.

За повишаване на ефективността в противодействието на тероризма ще спомогне и извършването на периодични проверки в уязвимите места. Това е едно от основните задължения както на служителите от Дирекция „Български документи за самоличност“, така и на звената с това наименование в териториалните поделения. Същото се отнася и за ДМ и нейните структури. Особено внимание следва да се обръща на условията и причините, способстващи извършването на терористични актове. Във връзка с това трябва да се анализират и набелязват мерки за отстраняване на тези причини, а също така да се

планира засилен административен контрол и да се отчитат резултатите по подобряване на работата в тях.

Не са за пренебрегване условията и причините, способстващи извършването на нарушения на действащите нормативни актове, които могат да бъдат условие за терористични прояви. За постигането на тази цел могат да се използват предвидените правомощия на полицията, едно от които е познато като сигнална функция или полицейско уведомяване.⁴ От страна на Дирекция „Български документи за самоличност“ и ръководствата на звената БДС, а също и тези на ДМ, тази функция може да се прояви в няколко аспекта:

- посочване на условията и причините, способстващи допускане на нарушения на нормативните актове по въпросите на миграцията;
- предлагане на мерки за подобряване на работата, откъдето и свеждането до минимум на възможностите за нелегално придвижване на терористите;
- информиране на адресатите на сигналите за задълженията и отговорността в случай на отказ от предприемане на съответни мерки.

Информацията за състоянието на контрола на миграционните процеси в страната, която подават ръководителите на звената БДС и тези на ДМ до различните държавни органи и неправителствени организации, не ги освобождава от отговорност. Дори напротив, те следва да участват в подготовката, планирането, подбора на обектите и тактиката при провеждането на всяко едно мероприятие. Правилният подход в случая е допълнителна гаранция за установяване на реалното състояние на миграционния контрол в страната. Това ще позволи преодоляване на слабостите и осъществяване на по-целенасочена профилактика, а оттам и ограничаване на възможностите за извършването на терористични актове.

По-конкретно елементите, на които трябва да се обръща специално внимание при извършването на тематични операции, могат да се обединят в следното:

- установяване на лица без документи за самоличност или с нередовни такива;
- установяване на адресно нерегистрирани лица;
- установяване на чужденци с изтекъл срок на пребиваване в страната;
- предприемане на мерки спрямо лицата, осуетяващи извършването на тези проверки;
- проявяване на бдителност както по отношение на редовността

---

⁴ Вж. чл. 66 от ЗМВР. и Л. Тимчев. Полицейски контрол на чужденците в Р България. С., 2000 и Издаване на документи за самоличност и контрол на миграцията на населението в Република България. 2016.

на документите за самоличност, така и срещу евентуално нападение от страна на проверяваните.

Не са за пренебрегване действията, които проверяващите следва да извършат в случай на констатирано нарушение на условията и реда за пребиваване в страната:

- изясняване на условията и причините, способстващи извършването на конкретното нарушение;
- уточняване и събиране на необходимия доказателствен материал;
- квалифициране на нарушението;
- уведомяване на съответните органи, в случай на необходимост, за спазване на изискването за решаване по компетентност;
- налагане на законосъобразно и справедливо наказание или предприемането на други мерки, които могат да профилират деянието.

Един от най-важните елементи, съпътстващи контрола на миграцията на населението, е адресната регистрация.⁵ Контролът върху адресното регистриране е един от най-важните аспекти, позволяващ осъществяването на профилактиката. Това, от своя страна, ще ограничи възможностите за подготовката и извършването на терористични актове.

Своевременната адресна регистрация на всички лица, намиращи се под юрисдикцията на Република България, е от съществено значение за контрола на миграционните потоци както на гражданите на страната, така и на чужденците. Нещо повече, своевременната адресна регистрация дава възможност на служителите от звената БДС и ДМ да подават точна информация на останалите служби от МВР. Тази информация позволява набелязването на по-нататъшни мероприятия за осъществяването на явно или негласно наблюдение на тези лица. Това се отнася най-вече за чужденците, пребиваващи в страната. Със създаването на Дирекция „Миграция“ тази дейност, както и контролът по пребиваването на чужденци в страната, бяха предоставени на служителите от дирекцията. Това налага осъществяването на постоянно повсеместно взаимодействие между Дирекция БДС и Дирекция „Миграция“ и техните звена по места. Във връзка с това ще отбележим, че адресното регистриране на чужденците трябва да се извършва в звената на Дирекция „Миграция“ в териториалните поделения. С оглед спестяване на разстоянието по придвижване на чужденеца, това е възможно и в съответното полицейско поделение по местопребиваване,

---

⁵ Съгласно чл. 91 от Закона за гражданската регистрация адресна регистрация на лицето е отразяване на постоянния и настоящия му адрес в регистрите на населението и в Национална база данни „Население“.

след което информацията за него се изпраща на звеното „Миграция“.

Контролът на чужденците има съществено значение за контрола на миграцията, откъдето и профилактиката на тероризма. Спазването на предвидения срок за подаване на молба от страна на чужденците за продължаване на престоя в страната, регламентиран в ЗЧРБ и в ППЗЧРБ, по своята същност е гаранция за извършване на допълнителна проверка. Това е възможност и за съгласуване на действията между ДБДС, ДМ и оперативните служби от различните полицейски и други служби на МВР.

Към възможностите за профилактика на терористичните прояви трябва да добавим и значението на личностната идентификация.

Един от начините за избягване на контрола, извършван от полицейските органи, е използването на фалшиви документи за самоличност. Това поставя пред служителите от звената БДС задачата за противодействие на това деяние с оглед отстраняване на възможностите за използване на подправени документи за самоличност от лица, имащи намерение да извършват терористична дейност.

Различаването на фалшивия от истинския документ за самоличност не е лека задача и определено е работа за опитни професионалисти. Ето защо в практиката тя е поверена на служителите от ГКПП и звената БДС. Поради ежедневните им контакти с български граждани и чужденци при влизане и напускане на страната, а също и за спазване на правилата за пребиваване, служителите от тези подразделения са с изградени качества, позволяващи им да разпознават по-добре от другите полицейски служители фалшивите документи за самоличност. Това се обуславя най-вече от познаването на необходимите признаци, определящи един документ за самоличност за нередовен. Посредством това се ограничават възможностите за легализиране на нелегално пребиваващите в страната чужденци.

Най-често срещаните варианти за фалшифициране на документ за самоличност можем да обобщим по следния начин:

- липса на подпис или печат на органа, оторизиран да издава документи за самоличност;
- несъответствие на снимката с образа на притежателя на документа за самоличност;
- наличие на следи от подмяна на снимката или на някоя от страниците;
- неяснота на поставения печат;
- наличие на подправки, зачерквания, заличавания, добавки в някое от задължителните или допълнителните данни на лицето;
- липса на страници;
- добавяне на страници;

- несъответствие с някои от защитните елементи;
- изтичане на срока на валидност.

Трябва да отбележим, че посочените и други варианти за подправяне на документ за самоличност обикновено се установяват на място, без да се полага извършването на криминалистическа експертиза. Нещо повече, опитните служители са в състояние да установят някои от фалшификациите и без използването на технически средства.

Установяването на някои от посочените признаци следва да се докладва по установен в системата на МВР ред. Информацията трябва да достигне и до службите, оторизирани да осъществяват контрол на миграцията.⁶

Предотвратяването на някои от условията за извършване на терористични прояви намира своето приложение и при работата, която извършват служителите от Дирекция „Български документи за самоличност“ и Дирекция „Миграция“. Това се отнася най-вече при заявяване за загубване или кражба на документ за самоличност от чужденец и е от особено значение за премахване на възможността за снабдяване с чужд документ за самоличност, което е още едно условие, улесняващо извършителите на терористични актове на територията на Република България.

За отстраняването на тези условия от значение е работата на комисиите по унищожаване на бланките на отделните видове документи за самоличност, повредени по време на изготвянето им, както и при унищожаването на документите за самоличност на починалите лица.

Едно от основните средства за профилактика е използването на възможностите за взаимодействие на служителите от звената за издаване на документи за самоличност и осъществяване на административен контрол на българските граждани с другите полицейски служби, с другите служби от МВР, както и с други държавни органи, неправителствени организации и граждани. Успешното изпълнение на поставените задачи от звената за издаване и контрол на документите за самоличност и миграцията на населението и от полицията като цяло е невъзможно без това взаимодействие. Това е така, защото превантивната работа е начален стадий в противодействието на това явление.⁷

По-конкретно взаимодействието може да се изрази в:

- съвместно подготвяне на подзаконови нормативни актове;
- планиране на съвместни мероприятия;

---

⁶ Тимчев, Л. Издаване на документи за самоличност и контрол на миграцията на населението в Република България. 2016. с. 355.

⁷ За отбелязване е, че превантивната работа е начален стадий за противодействието на всякакъв вид незаконни прояви.

- извършване на тематични проверки в уязвимите места, спазване на правилата за пребиваване в страната;
- провеждане на съвместно обучение;
- други мероприятия.

Ефективността на контрола на български граждани и чужденци се определя преди всичко от взаимодействието между звената БДС, „Миграция“ и:

- охранителните служби в лицето на ПИ и ППД;
- служителите от оперативния състав на Икономическа и Криминална полиция;
- служителите от Пътна полиция.⁸

Координатор на това взаимодействие са звената „Български документи за самоличност“ и „Миграция“. Те, както вече отбелязахме, са специализиран орган за осъществяване на административен контрол на всички лица, намиращи се под юрисдикцията на Р България. Това определя и обединяващата им роля по отношение на останалите служби по проблемите на издаването на документи за самоличност и административния контрол на български граждани и чужденци във връзка с противодействието на тероризма.

Основен фактор за изпълнение на тази обединителна функция е постъпването на своевременно точна и пълна информация. Това се отнася най-вече за чужденците, които желаят да посетят нашата страна. Постъпването на тази информация започва още с подаването от чужденеца на молба за разрешение за влизане и пребиваване в Р България. За чужденците, граждани на държави, с които страната ни има сключена спогодба за безвизов режим, тази информация постъпва с пристигането и преминаването на чужденеца през държавната граница.

Получаването на своевременно информация дава възможност на звената за издаване на документи за самоличност и контрол на чужденците да информират останалите полицейски звена, които имат компетенции по контрола на българските граждани и чужденците. Това допринася за осъществяването на ефективен контрол на тази категория лица.

До приемането на Закона за чужденците в Р България през 1998 г. служителите от горепосочените звена получаваха информация за чужденеца едва при неговото адресно регистриране. С отпадането на задължението за адресно регистриране отпадна и възможността за получаване на информация по този ред. Възстановяването му възобнови и старата традиция за осъществяване на взаимодействие между

---

⁸ Тимчев, Л. Издаване на документи за самоличност и контрол на миграцията на населението в Република България. 2016. с. 355.

отделните полицейски структури по контрола на чужденците във връзка с адресното им регистриране.⁹

Със създаването на специализиран орган за контрол по пребиваването на чужденците в страната – Дирекция „Миграция“, тази дейност се извършва в звената ѝ, откъдето информация постъпва в структурните звена на МВР, които имат отношение по контрола на чужденците. По този начин се осъществява постоянна координация в действията на тези служби.

До този момент информацията по контрола на чужденците бе двупосочна. Така например охранителните служби бяха оторизирани да извършват проверки за присъствието на даден чужденец на посочения от него адрес. Това се отнасяше най-вече за районните инспектори (РИ), които с докладна записка уведомяваха ръководството на съответното поделение за резултата от проверката. С това ПИ поемаха текущия контрол, който не е по силите на служителите от звената „Български документи за самоличност“. При изтичане на срока за пребиваване на чужденеца ПИ докладваха за напускането му. Създаването на Дирекция „Миграция“ предполага подаването на информацията за пребиваването на чужденци в страната на звената на дирекцията по места. Казаното поставя въпроса и за необходимостта от подаването на актуална информация за пребиваването на чужденци в обслужвания район и на други служби. Според нас задачата на охранителните служби и по-конкретно на ПИ и Мл. ПИ следва да се свежда до информирането на прекия ръководител. На ниво ръководство тази информация е нужно да се обменя между Главна дирекция „Национална полиция“, другите полицейски структури и Дирекция „Миграция“, и службите с компетенции по този контрол. Взаимодействието и координацията в дейността на Дирекция „Миграция“ и другите служби, компетентни да осъществяват контрол на чужденците в страната, е уреден с подзаконов нормативен акт.¹⁰

Друга форма на взаимодействие за осъществяване на профилактика и ефективен текущ контрол между служителите от БДС и

---

⁹ Необходимо е да отбележим, че на настоящия етап срокът за адресно регистриране на чужденец в страната е 5 дни от датата на влизането му. Според нас този срок е неоправдано дълъг. Мотивите ни за това твърдение се основат както на неголямата територия, на която е разположена страната ни, така и на необходимостта от своевременно получаване на информация за всеки влязъл и установил се в страната ни чужденец. Освен това точно получаването на своевременно информация в повечето случаи е от решаващо значение за противодействието на престъпността. Това важи с още по-голяма сила за организацията на работа на полицейските и други органи по противодействието на тероризма.

¹⁰ Вж. Инструкция за координацията и взаимодействието между Дирекция „Миграция“ и другите служби на МВР с оглед функционалните им компетенции.

охранителните служби са съвместните проверки. Особено ефективни са те в туристическите места за подслон, при които присъствието на специалисти от ДБДС и ДМ се оказва много позитивно. Продължаването на тази практика е особено необходима на настоящия етап, когато страната ни е поела редица отговорности пред страните от ЕС, една от които е осъществяването на т. нар. санитарен контрол за страните от Азия и Африка. Разбира се, създаването на специализирана служба за контрол на чужденците налага участие и в тези мероприятия. За по-голяма системност в извършването им е необходимо наличието на планоност. Това ще спомогне за координиране действията на звената БДС, „Миграция“ и охранителните полицейски служби.

Една от основните дейности на полицията е противодействието на престъпността.¹¹ В осъществяването на тази задача са призвани да участват всички полицейски подразделения. Това е така, защото само при комплексното използване на техните възможности, а също и при широкото участие на обществеността, могат успешно да бъдат решени задачите по противодействието на престъпността, в т.ч. и на тероризма.

Осъществяването на мероприятията ще има по-голяма ефективност при координиране на действията на служителите от оперативния състав и звената БДС. В този смисъл е нужна по-голяма системност във взаимодействието между тези служби и провеждането на съвместни мероприятия. Тази системност налага осъществяването на отделни мероприятия на планова основа. С това ще се постигне по-широко и по-целенасочено обхващане на посочените служби и ефективност по отношение на контрола на лицата, намиращи се на територията на страната.

Съществено значение в противодействието на тероризма имат и служителите от Пътна полиция. Оторизирани да осъществяват контрол на пътното движение, те могат да извършват проверки както на българските граждани, така и на чужденците. През последните години автомобилът се превърна от удоволствие в необходимост. Това се отнася и за лицата, занимаващи се с терористична дейност.

От значение в борбата с тероризма е взаимодействието между ДБДС, ДМ и другите полицейски служби. Сред тях най-близко до задачите, стоящи пред служителите от Дирекция „Български документи за самоличност“ и Дирекция „Миграция“, са тези на Главна дирекция „Национална полиция“ и Главна дирекция „Гранична полиция“. Най-общо казано, ГДГП, в лицето на органите за гранично-паспортен контрол (ГПК), осъществява контрол на влизащите и напускащите страната български граждани и чужденци. От ефективността на тази

---

¹¹ Вж. чл. 6 и чл. 8 от Закона за Министерството на вътрешните работи.

дейност до голяма степен зависи обемът от задачи, които следва да решават служителите от ДБДС или ДМ и другите полицейски органи, компетентни да осъществяват миграционен контрол. Освен оперативната работа, която извършват служителите на тези служби, за действията на различните категории чужденци следва да бъдат своевременно уведомявани органите за ГПК. В този смисъл протичащата в едната или в другата посока информация е основен момент от това взаимодействие.

Казаното недвусмислено поставя въпроса за осъществяването на т. нар. предварително взаимодействие между Главна дирекция „Гранична полиция“ и Дирекция „Миграция“. Подаването на своевременна информация за влизащите чужденци в страната ще повиши ефективността на контрола по време на тяхното пребиваване.

Необходимо е освен това провеждането на системни срещи на различни нива между тези служби с оглед повишаване на ефективността на работата главно за недопускане на влизане в страната на чужденци, визирани в чл. 10 от Закона за чужденците в Р България. Това ще допринесе за издигане на имиджа на нашата страна пред структурите от Западна Европа и света.

От значение за противодействието на нелегалната миграция и произтичащите от нея последици е и интензивното международно сътрудничество за пресичане на трансграничните връзки на организираната престъпност. Практическата реализация на това сътрудничество е възложена на Главна дирекция „Борба с организираната престъпност“ при МВР, която поддържа работни контакти със сродни служби от много страни от ЕС, Югоизточна Европа, ОНД пространството, Близкия изток, САЩ, Канада и Япония. В началото на 1998 г. са установени и опознавателни контакти с ЕВРОПОЛ и са договорени мерки за сътрудничество в периода до подписване на споразумения с България.

За осигуряването на необходимата ефективност в профилактиката по противодействие на терористичните прояви в страната е необходимо координиране на усилията на всички държавни органи, неправителствени организации и граждани. Тази необходимост е обусловена от общите цели, които стоят пред всички, а именно – осигуряване на по-добър живот на поданиците ни, в т.ч. защита на националната сигурност, опазване на обществения ред и противодействие на престъпността.

Огромният поток от туристи, студенти, работници и други категории чужденци може да бъде обслужван качествено и контролиран ефективно само в случай че в тази дейност се ангажират постоянно и обществените формирания.

Необходимостта от ефективното използване на силите на обществеността в профилактиката по противодействието на тероризма изисква ясно и теоретично осмисляне на особеностите в отношенията, възникващи между държавните органи и обществените организации. Наред с това трябва нормативно да бъдат скрепени функциите на обществените организации, оторизирани да осъществяват правозащитни действия.

Пример за това бе взаимодействието между органите на полицията и доброволните отряди на трудещите се (ДОТ) като съгласувана, съвместна дейност по охрана на обществения ред и противодействието на престъпността.¹²

Б И Б Л И О Г Р А Ф И Я

НОРМАТИВНИ АКТОВЕ И ДОКУМЕНТИ

Международноправни нормативни актове и документи

- Всеобща декларация за правата на човека.
- Конвенция за преследване и наказване на геноцид от 9.12.1948 г.
- Европейска конвенция за правата на човека.
- Европейска конвенция за екстрадирането.
- Пакт за икономически, социални и културни права.
- Международна конвенция за премахване на всички форми на расовата дискриминация.
- Конвенция против изтезанията и други форми на жестоко, нечовешко или унижително отнасяне и наказание.
- Декларация за правата на лицата, които не са граждани на страната, в която живеят.
- Договор от Маастрихт.
- Конвенция от Дъблин.
- Шенгенско споразумение.

Вътрешноправни нормативни актове и документи

- Конституция на Република България.
- Закон за българското гражданство.
- Закон за МВР.

---

¹² Вж. Марков, М. Взаимодействие на органите на Народната милиция с доброволните отряди на трудещите се. С., 1986; Тимчев, Л. Издаване на документи за самоличност и контрол на миграцията на населението в Република България. 2016. с. 357.

- Закон за българските лични документи.
- Закон за гражданската регистрация.
- Закон за чужденците в Република България.
- Наказателен кодекс.
- Наказателно-процесуален кодекс.
- Правилник за издаване на българските лични документи.
- Правилник за прилагане на Закона за чужденците в Р България.
- Приоритети на Министерството на вътрешните работи.
- 2013 г. Доклад на КС по НС: Засиленият миграционен натиск е едно от най-сериозните предизвикателства пред националната сигурност на България през последните години.
- Национална стратегия в областта на миграцията, убежището и интеграцията (2011-2020).
- Национална стратегия за интеграцията на лицата, получили международна закрила в Република България (2014-2020).
- Стратегия за интегрирано гранично управление на Република България (2014-2017).
- План на МС за овладяване на кризисната ситуация, възникнала вследствие на засиления миграционен натиск към територията на Република България – 2013 г.
- Доклад на МВР за предприетите действия от органите на държавната власт по управление на кризата, породена от засиления миграционен натиск – 2014 г.

ЛИТЕРАТУРА

- Контрол на миграционните потоци. Тематични курсове ENFOPOL. С., 2003.
- Марков, М. Паспортна система. С., ВСШ, 1985.
- Марков, М., Хр. Николов. Организация и тактика на извършване на проверки в местата за подслон и в обектите за масов отдых и туризъм. С., 1985.
- Марков, М. Взаимодействие на органите на Народната милиция с Доброволните отряди на трудещите се. С., 1986.
- Права на човека. ООН, 1992.
- Плевнелиев, Росен. Засиленият миграционен натиск представлява най-голямото предизвикателство пред ЕС.
- Тимчев, Л. Контрол на миграцията в Република България. С., 2003.
- Тимчев, Л. Миграционен контрол. С., 2014.

- Тимчев, Л. Издаване на документи за самоличност и контрол на миграцията в Република България. С., 2016.
- Фичерова, Ел. Организация на дейността на органите за граничен контрол на чужденците в Република България. С. 2014.
- Янков, Ал. По въпроса за правния режим на чужденците, пребиваващи в НРБ, и изискванията на международното право. С., сп. „Правна мисъл“, кн. 4, 1964.
- Migration and remittances. Factbook 2011. The International bank for reconstruction and development. p. 11.
- Waldinger, R. Crossing borders: International migration in the new century. СА. 2012.
- International Organization for Migration. World Migration Report 2010. IOM, Geneva, 2010;
- Smith, A. Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations. London. 1776; на разположение <http://www.gutenberg.org/ebooks/3300>.
- Castles, St. Confronting the Realities of Forced Migration. // Migration Policy Institute. Washington, D.C.: 2004.